

૬૯૩૫

સંગીત

દરીયા પરી ગચ્છાધિપતિ માહામુનિ
રઘુનાથજી માહારાજનું
ચરીત્ર
અને

ઉપદેશ રતન.

[Signature]

દોહરો.

ગાયનનું ગાયન વળી મુનિ ચરીત્ર ગ્રંથ,
અમ્ર કટે આનંદ વધે ધ્વી લાભ એક પંથ.
મુનીરાજ કેવળચંદ્રના આશ્રયથી રચનાર,
રતનચંદ લલુભાઈ વોહોરા.
પાટણ.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર,
નાનાલાલ માણેકલાલ શાહ અમદાવાદ.
અમદાવાદ વિજય પ્રવર્તક પ્રેસ.
આવૃત્તિ ૧ લી. પ્રત ૧૦૦૦
સંવત ૧૯૫૪ સને ૧૮૯૮

કીમત. ૩૦-૨-૦

૬૯૩૫

સંગીત
દરીયા પરી ગચ્છાધિપતિ માહામુનિ
રઘુનાથજી માહારાજનું
ચરીત્ર
અને
ઉપદેશ રતન.

દાહરો.
ગાયનનું ગાયન વળી મુનિ ચરીત્ર ગ્રંથ,
અથ કટે આનંદ વધે ધીત્રાજ એક પંથ.
મુનીરાજ કેવળચંદ્રજીના આશ્રયથી રચનાર,
રતનચંદ લલુભાઈ વોહોરા.
પાટણ.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર,
નાહિંનાલાલ માણેકલાલ શાહ અમદાવાદ.
અમદાવાદ વિજય પ્રવર્તક પ્રેસ.
આવૃત્તિ ૧ લી. પ્રત ૧૦૦૦
સવંત ૧૯૫૪ સને ૧૮૯૮
સરવે હક સ્વાધીન રાખ્યા છે.
કીમત. ૩૦-૨-૦

દોહરો.

શ્રી આદીશ્વર વીશ્વપતિ વિશ્વંશ્વર જૈન રાય,
કરો કૃપા મુજ દીન પર શકળ કષ્ટ મટી જાય;
સમરૂ સદા શુભ કામમાં કરો રૂપભરૂરેમ,
ગચ્છપતી દરીયાપરી (તુ) કરૂ વર્ણુન ધરી પ્રેમ;

ધનાશ્રી.

(વીનતી ધરજો ધ્યાન—એ રાહ.)

વંદુ ભારતી માત પ્રેમ ધરી વંદુ ભારતી માત—ટેક
તુજ કૃપાથી માતા માહારી કાર્ય સફળ આ થાય—પ્રેમધરી.
આશ્રય ધારી યાચન કરુંછુ મેહિર કરો મંમાય—પ્રેમધરી.
કીંચીત મતિનોછું અદ્ય જ્ઞાની સ્મરૂં મા દીનરાત—પ્રેમધરી.
વીઘ્ન રહીત આ કાર્યમાં રૂત્તે પામીશ તુજ પશાય—પ્રેમધરી.

સાર્દુલ વિકિરિત છંદ.

હલુકાગચ્છ શીરોમણી મુનિજનો દેદીપ્ય ક્રીયા ધણી;
ત્યાગીની રાગી વીકાર રહીત છે ક્ષમાવંતા દીનમણી,
સાધુ ગુણો યુક્ત છે વીર આણુમાં રહેલા મારાજને;
વંદો પાદ ચુમ્બન કરૂં પ્રેમથી આચારી આણુગારને.

શ્રી રઘુનાથજી માહારાજનું ચરીત્ર.

ત્રીતાળી ચોપાઈ.

રળીઆમણું છે અઠી ગામ નીરખી આનંદ થાય વીશ્રામ.
જૈન ધર્મનાં ટેક ધરનાર ડાહ્યાલાઈ નામે લાવસાર;
નીજ ભાર્યા જવલખાઈ ધર્મ ધ્યાનમાં નહીં ન્યુનતાઈ.
પુણ્યવંતા દંપતી જોડ પુત્ર રતના મનમાં છે કોડ;
તુટ્યો પુર્વ કરમ અંતરાય શુભ દીવશ (નાં) ચીન્હ દેખાય.

દોહરો.

સંવત વીક્રમનો વળી, યોગણીસને ચાર;
શ્રાવણ સુદ એકાદશી પુત્ર જન્મ નીરધાર.

ખંજરા લાવણી.

(પ્રીય મીત્ર વીનાહો ભાઈ.) એ રાહ.

માતપીતા ગયા હરખાઈ પુત્ર જન્મની પામ્યા વધાઈ. ટેક.
છે કૃત્વરૂપ રસાળ ઘેર વરતાયો મંગળ માળ;

રહ્યો આનંદ અંગ છવાઇ પુત્ર જન્મની પામ્યા વધાઇ.
માત પીતા.

છે નીરોગી કાન્તી અપાર લાગે વહ્નિ સહુ નરનાર;
લઇ રમાડે સહુ પીતરાઇ પુત્ર જન્મની પામ્યા વધાઇ.
માત પીતા.

દેખી મુખ પામે દુખ નાસ નીત્ય કરતો બાળ વીલાસ;
હરખે વીલોડી ડાહ્યાભાઇ પુત્ર જન્મની પામ્યા વધાઇ.
માત પીતા.

જેમ પ્રદ્વી પામે બીજવંદ ત્યમ વધે સુકોમળ નંદ;
નહી દેખે થાય અધીરાઇ પુત્ર જન્મની પામ્યા વધાઇ.
માત પીતા.

રૂઢું નામ પાડ્યું રૂગનાથ થાશે ધર્મ ધુરંધર નાથ;
અતિ પ્રીત ધરે જવલ બાઈ—

પુત્ર જન્મની પામ્યા વધાઇ—માત પીતા.
કરે ક્રીડાને ઊપજે વાહાલ યોગ્ય વયે મુક્યા નીશાળ,
બુદ્ધાબળની નહી ન્યુનતાઇ—

પુત્ર જન્મની પામ્યા વધાઇ—માત પીતા.
શીશુ વયમાં વીઘ્વાસ કાઢે સીખે પીતાની પાસ,
નહી કંટાળે અભ્યાસ માંહી—

પુત્ર જન્મની પામ્યા વધાઇ—માત પીતા.
લઘુ વયમાં જ્ઞાનને લીધું વીઘ્વાસત પ્રીતે પીધું,
ત્યાગી અજ્ઞાન અંધ મીત્રાઇ—

પુત્ર જન્મની પામ્યા વધાઇ—માત પીતા.

થયો યોગન વયનો જોગ પુજ્ય પીતાનો થયો વીજોગ,
 નહી દીલગીરી સહુ પથરાઈ—

પુત્ર જન્મની પામ્યા વધાઈ—માતા પીતા.

સીતાજીના મહીનાનો રાહ.

કર્યું પ્રયાણ પીતાએ સ્વર્ગ અતિ શોક વ્યાપીયો,
 વીયોગ નહી પ્રગટી અપાર જવાળા પ્રગટાવીયો;
 ઊઠે બેસેને સાંભરે આપ થાપ દેઢ ચાલીયા,
 ધીઃક ધીઃક છે દુષ્ટ વીયોગ પીતાને તજવીયા.
 કરે રૂદન નીત્ય અપાર પ્યાર બહુ સાંભરે,
 ઉબળુ નીર વહે ચક્ષુ ધાર સ્નેહ બુરો ખરે;
 અતિ રાખતા પુત્ર પર પ્રેમ પીતાતો ચાલ્યા ગયા,
 મુકી એકલો જાતાં કેમ આવી નહી કાંઈ દયા.
 થાય રટણ દીવસ રાત અંન નહી ભાવતું,
 લાગે સુનો ધર સંસાર આજીવં બહુ આવતું;
 એમ કરતાં ધણી વીલાપ આપ નહી આવશે,
 મોહ વીસાર્યો મન સાથ કર્મે લખ્યું તે થશે.
 પીતા હરતાં ધરાયો ન કળ બેહોલ પાછો કર્યો,
 લાગ્યો પાછળ વેરી વીયોગ માતાને હરી ગયા.

દોહરો.

માતાના વીયોગથી સોચ વાપ્યો અપાર,
 બંધન બેન રૂદન કરે શું ધાર્યું કીરતાર;

સોચ સમુદ્રમાં બુડતાં મહે નહિ કોઈ હાથ,
અહો માતા હે પીતા એમ કરે રૂગનાથ.

વેરાવળ.

(સૈયર દુખ શું દાખવું—એ રાહ.

કોપ અચાનક શો થયો જાણે કોપ્યા કીરતાર;	
બંધવ બેઠેન રૂદન કરે વરશે આંસુની ધાર.	કોપ.
અંતર આશા હતી ઘણી કરશું કોડે વીલાસ;	
આશ સહુ નીજ્જગ ગઈ થયો આશનો નાશ.	કોપ.
નયને નીર ખુટે નહી ભીંજ્યાં નીજ ચીર;	
વીર લઘુ રઘુનાથજી રાખે કેમ કરી ધીર.	કોપ.
ધાવતાં ધેનુ વછોડીયાં કર્યાં પુરવ પાપ;	
આ ભવમાં દુખીયાં થયાં ગયાં માતને આપ.	કોપ.
ધોકાર છે દુષ્ટ કાળને કર્યા તેં બુરા હાલ;	
પુત્ર પુત્રીપર કેવું હતું માત તાતનું વાહાલ.	કોપ.
બેઠેની સમજાવે બંધુને ભાઈ રાખોને ધીર;	
સેહેવું પડે સહુ આપણે સોસાઈ જાય શરીર.	કોપ.
મન વાળ્યુ તો વળે નહી થાયે નીત્યે ભાસ;	
પત્ર નીગાળા ગાંમથી આવ્યો રઘુનાથ પાસ.	કોપ.

(૯)

સોરઠો.

કાંમણુ દીશે છે અલખેલા—એ રાહ.

પ્યારા ભાણેજ ત્યાગી ઊચાટ વેહેલા આવળે રે. ટેક.
 દોહીત પુત્ર તમે છો માહારા મુજ આગળથી કરું ન ન્યારા.
 દાદાનું દુખ મળવા આવી કાપળેરે. પ્યારા.
 મોશાળનું ધર જાણે તમારું આવ્યાથી સહુ થાસે સારું;
 હવે દોલગીરી ત્યાગી ધીરજ રાખળેરે. પ્યારા.
 શોચ કરો નહીં મન સંગાથે પડ્યું દુખ લઘુ વયમાં માથે;
 વીચાર નકી કરી જરૂર જણાવળેરે. પ્યારા.
 પત્ર લખને માણસ પ્રેર્યો ચીંતાએ મુજને તો ઘેર્યો;
 ફેકટ ફેરો નહીં આપી રીઝાવળેરે. પ્યારા.
 જરૂર રહેવા આવો આંહી લખેછે દાદા બુઢાભાઈ;
 આવી વેહેલા મોશાળ ધર શોભાવળેરે. પ્યારા.

દોહરો.

પત્ર વાંચ્યો અતિ પ્રેમથી રીઝયા મન મોજાર,
 જાત્રું કે રહેવું અહીં કરતા એમ વીચાર;
 પત્ર લખને આવીયો મોશાળથી મેમાન,
 નીજ ધરમાં ઊતારીને રાખ્યું બહુ સન્માન.
 દાદાને મળવા ગયા પ્રેમ ધરી મોશાળ,
 વંજાને બાળ કમળે તેમ ઊપજ્યું વહાલ;

ધણા દીવશ મોશાળમાં રહ્યા દાદાની પાસ,
ભગનીના શ્વસુરથી આવ્યો કાગળ ખાસ.

ધોળ.

(કંકુ છાંટી કંકોત્રી—એ રાહ.

ગામ નીગાળા શોભતું વળી આપતું સેહેર વીશાળ,
લખું ધરી વાહાલ. વીરા વેહેલા આવળો.
વીરા ધણા દીવશ મોશાળમાં તમે રહ્યા દાદાની પાસ,
થયું દુખ નાસ. વીરા વેહેલા આવળો.
તને મળવાને મન થાય છે દીન વરસ તુલ્ય જણાય,
હૃદય મુઝાય. વીરા વેહેલા આવળો.
મોટી બેહેનને મળવા બંધવા વેડો આવળે વાટુ ગામ,
કરજે પ્રયાણ. વીરા વેહેલા આવળો.
જેમ મયુર મેધને ચાહ્ય છે તેમ ચાહ્ય છે જળને મીન,
હું ચાહું નીશ દોન. વીરા વેહેલા આવળો.
જેમ ચંદ્ર ચકોરને પ્રેમ છે તેવો પ્રેમ છે દીપ પતંગ,
ધરીને ઊમંગ. વીરા વેહેલા આવળો.

દોહરો.

પત્ર વાંચી વીચારીયું જાણું બેનની પાસ,
મળવા તહયે બેનડી વીચોગે રહું ઊદાસ;

(૧૧)

ઈંદ્રસભા.

(રાજજી તો સોગએ.

આશીષ માંગી દાદા કેરી જાવા બેહનની પાસ,
કર્ચું પ્રયાણ સુખ શાન્તીથી ઉરમાં અધીક ઉદ્ધાસ;
વાંટે આવી મળ્યા બેનને પુછી કુશળ વાત,
ઉદાસી વ્યાપી ઉરમાં પાછી ગયાં માતને તાત;
મોઢોટી બેહેને હળી મળીને છોડ્યું વાંટા ગાંમ;
લઘુ બેહેન કકુને મળવા આવ્યા વીરમગામ,
પ્રેમ ઉછળ્યો ઉરમાં અધીકો નીરખી મોટા બ્રાત;
હર્ષધેલી બની બાવરી પુછી કુશળ વાત,
એકાન્ત વાસે ચીન્તા શુન્યથી બેઠાંતા રૂગતાથ;
ધંધો કરીને ધન જોડવા વીચાર્યું મન સાથ,
બેહનની પાસે હૃદય ખોલીને પ્રકાશી સહુ વાત;
પ્રદેશમાં જઈ પૈસો રળું તો થાશે નીરાંત,
સુંછી વચન નીજ બંધવ કેરાં ચીંતા વ્યાપી મન,
સંતોષ્યું મન ભગ્ની કેરું સમજી થઈ પરસન;
આશીષ લઇને નીજ બેનની શુભ શુકન તો થાય,
રસ્તો કાપી મુખે આવ્યા રાજનગરની માંય;

છંદ હરિગીતની ચાલ.

રળીયામણું શેઠેર શોભતું મન લોભતું ને દોભતું;
નોહાળી અમદાવાદ વાપ્યો હર્ષથી મન પ્રેમનું;
વસ્ત્રાનો બહુ સમુદાય છે વેપારનો અતિ ખાંર છે;

ધનાઢ્યનો બહુ વાસ છે સુખીયાં ઘણાં નર નાર છે;
 નીજ નાતનો ભાવસાર પૈસાદારને ત્યાં ઉતર્યા;
 સન્માન આપ્યું શેઠીએ નીજવાત સઘળી ઉતર્યા,
 હીમ્મત આપી હેતથી સુખે રહો માહારા ઘરે,
 મુઝાશો નહી કોઇ વાતથી મુસારો આપીશ હું ખરે;
 વાતો સુણી વેપારની સ્વીકાર્યું દાસત્વપણું,
 બહુ કુશળતા જોઇ કાંમની પ્રબળ બુદ્ધી બળ ધણું;
 શેઠનો બહુ પ્યાર સંપાદન કર્યો ક્ષણવારમાં,
 પુન્યાઇથીપૈસો રહ્યા સુખીયા થયા સંસારમાં;
 એક દીન આવ્યું કામ રંગવા મોકલ્યા રઘુનાથને,
 કામ કરજે સોભતું લજવીશ નહી તુજ હાથને;
 હુકમ સુણી નીજ શેઠનો રંગનશાળામાં આવીયા,
 ભઠ્ઠી શળગતી દખીને વિચાર સર્વે ભાગીયા;
 વેપાર હીંસાનો ખરો અનેક જંતુ મારવા,
 ધીંકાર આ વેપારને લાગ્યા ધણું પસ્તાવવા;
 ત્રસ જીવની હીંસા કરીને ઊઘરનું પોશણ કરે,
 માઠી ગતી કાળાન્તરે થાવાનું આભવ આદરે;
 દીંચીત સુખને કારણે આ મનુષ્ય ભવ એળે જશે,
 નીજ શેઠને શંભળાવીયું એ કામ મુજથી નહી થશે;

લાવણી.

(મુજ ઊપર ગુજરી પીતા--એ રાહ.

કહે શેઠ સુણો રઘુનાથ અમારી વાત,

નહીં થાએ તમથી કામ વડું સાક્ષાત;
 હીંસા વીન અન્ય વેપાર નજર નહીં આવે,
 જાઓ સુખે તમારે ગામ કામ નહીં ફાવે;
 લઘ રજા શેઠની આવ્યા પોતાને પુર,
 મળવાને આવી બેઠેન હર્ષ ભરપુર;
 એ હળવા કરમી જીવ વીચારે મન,
 વીચીત્ર જગતની વાતનું કરતા સ્મર્ય;

પદ.

(શેઠ શગાળશા સાધુને શેવે—એ રાહ.

સંસારનું સુખ નહીં સાચુરે,
 સ્નેહ અંધ થઇ શું રાચુરે—ટેક.
 જગત જાણવો કારમો વળી કારમો સહુ પરીવાર,
 માતપીતા ભાઇ ભાગ્ની તેનો
 અંતે નહીં આધાર. સંસારનું.
 અનાદી કાળના આ આત્માએ સગાઇ કરી બહુ વાર;
 લક્ષ ચોરાશીમાં બહુ ભટકીયો,
 લાધ્યો ન ભવનો પાર. સંસારનું.
 નર્કની ગાદ માંહી ધણી ભમીયો કુંભીએ અનંતી વાર;
 છેદન ભેદન બહુ બહુ વેઠયાં,
 કીધી ન કોઇએ સાર. સંસારનું.

દારૂણ વેદના સહી ઘણી મે નરક કુંડ મોઝાર;
 સગાં સ્નેહી કુટુંબો માહારાં,
 છોડાવ્યો નહીં તે ઠાર. સંસારનું.
 આપ ક્યાં આપ લોગવે તેમાં નહીં કોઈનો ભાગ;
 સંસાર અસાર જાણ્યો તેનો,
 કરવો માહારે ત્યાગ. સંસારનું.
 વીચાર ઉરમાં ઉપજ્યા એવા લેવા સંજમ ભાર;
 અમુદય મનુષ્ય જન્મ કમાણો,
 હારવા બેઠો ગમાર. સંસારનું.
 આનંદ અંગમાં અતિ છવાયો મળીયો સંજમ જોગ;
 સ્નેહ ત્યાગ્યો માયા ત્યાગી,
 ત્યાગ્યા સહુ ઉપભોગ. સંસારનું.
 સંવત આગણી વીસની સાલે પદાર્યા શ્રી અણગાર;
 મહુકચંદ્ર સ્વામી સોહતા,
 મુનિ ગુણમાં સોરદાર. સંસારનું.
 એવા મુનિરાજ પદાર્યા પુરમાં ખગર પડી જે વાર;
 ડાહ્યાભાઈના કુળ દીપક થયા,
 વાંદવા કાજ તૈયાર. સંસારનું.

ગીતી છંદ.

અતિ ઉમંગે આવ્યા મુનિવર વંદ્યા કર્મરીપુ હણવા;
 કર્મ કથા ત્યાગીને બેઠા પ્રીતે કર્મ કથા સુણવા.

લાવણી.

(મુજ ઉપર ગુજરી પીતા—એ રાહ.

સહુ સુણેા મુનિ ઉપદેશ સ્વસ્થ એક ચીતે,
 જૈન ધર્મનું ધરે અભિમાન તમે શુભ રીતે;
 સંસારની માયા જાળ ખ્યાત છે ખોટા.
 જાય પતંગ રંગ પલટાઇ રહે નહી ચોટયો,
 નથી ધન જોખનનું સુખ સદા રેહેવાનું;
 પીંપળનું પાકું પાન જરૂર ખરવાનું.
 જેમ વાદળ કેરો રંગ ભંગ થાય ક્ષણમાં,
 રઝળ્યો ભટક્યો બહુ વાર સંસાર અરણ્યમાં;
 છે સ્વપ્ન તુલ્ય સંસાર પાર નહી આવે,
 સ્વપ્નામાં પામ્યા રાજ સહેજ સુખ થાવે,
 સહુ માહાઈ માહાઈ કહી ગયા તે મુકી;
 અજ્ઞાન તીમરને ભાસ ગયા સહુ ચુકી,
 છે અર્થીર આ સંસાર પાણી પરપોટા;
 સ્વર્થાની છે મોહજાળ પ્યાર સહુ ખોટા,
 ફર્યો લક્ષ ચોરાસી ફેર પાર નહી આવ્યો;
 પુરવ પુન્યાઇને જોગ મનુષ્ય ભવપાયો,
 છે રત્ન રૂપ આ દેહ એળે શું ગમાવે;
 ઉત્તમ કુળ આર્ય ક્ષેત્ર ફરી નહી આવે,
 નીજ માતા થઇ ગઇ નાર વાર અનંતી;
 થયો પુત્ર પોતાનો બાપ શત્રુ થયો મંત્રી,
 નહી ચુકે કાળનીજ થાપ વીચોગી કરશે;

પછી અનંત લવની માંછિ ભટકતો ફરશે,
એમ વીચીત્ર છે ગટમાળ જગતની જાંભુ;
કહું એનો વારંવાર ધર્મ પરમાણુ,

દોહરો.

મુનિ ડિપદેશ મુણ્ણતાં થકાં બુઝયા મન રાગંથ,
રગત બેનની માંગવા આપ્યા શ્રી રધુતાથ;

લાવણી.

(પાટણના નૃપનથી તુજ—એ રાહ.

બેહેની પ્યારી કંકુ માહારી સંજમ ચીત ધાર્યો,
પતાર્યો મુનિ ગુણ સીરદાર પુજ્યશ્રી મહુકચંદ અણુગાર;
મુણ્ણો ડિપદેશ મેં સારો બેહેની પ્યારી કંકુ માહારી,
જેવી ધંદ્ર માયાની જાળ તેણું કુંડું જગતનું વાહાલ;
ધાર્યો જૈન ધર્મ પ્યારો. બેહેની પ્યારી,
મુણ્ણો મેં ધર્મ શાસ્ત્રનો સાર તમવો દુખીયો આ સંસાર;
લાગ્યો જગત સાર ખારો. બેહેની પ્યારી.
મુનિ છે શાસનના સીણુગાર નિરાગી ગુણવંતા અણુગાર,
માનસિક વૈરાગ સ્વીકાર્યો. બેહેની પ્યારી.

(દશા કેવી બની માહારી—એ રાહ.

વીરા બોલો શું, વીચારી કરો નહીં મુને બીચારી—ટક.

(૧૭)

સંજમ નહી કંઈ સોઢ્યલો દોઢ્યલો ખાંડવાર,
 શીશ લોચ કરવો પડે તુંથી ન થાય લગાર;
 બાવોશ પરિશાહ છે ભારી મતિ વીરા ફરી તારી—વીરા.
 ઉજ્જુ નીર પોવાં પડે તપ સંજમ નહી સેહેલ,
 પંચ મહાવ્રત પાળવાં નહી બાળકનો ખેલ;
 સ્વીકારોને અરજ માહારી જુદી તુજથી ન રહે નારી—વીરા.
 જળથી મીન જુદું પડે ટળવળી પામે નાશ,
 તેવી દશા માહારી અને વર્ષ તુલ્ય જાય માસ;
 છાતી ચીરાય છે માહારી દુખદ વાતો સુણી તાહારી—વીરા.
 પ્રીય બંધુ વાહાલો ઘણો સંજમ નહી લે વીર,
 તુજ વીન કેમ હું રહી શકું ધરી શકું નહી ધીર;
 નથો રમ હું દેનારી હવે મુકો એ વીસારી—વીરા.

(અખચલે ન મોહન તેરા—એ રાહ.

હવે રજા (૨) આપોને શાળી મને મળ્યા છે ગુરૂ જ્ઞાની,
 દહી સજા (૨) કર્મ પોછાણી ગુરૂની ઊત્તમ વાણી;
 એક ક્ષણ લાખેણી જાયે તેમ તેમ દુખ મુજને થાયે,
 આ વીધ વેરી જણાયે, ચારુ છે ચીત જગતની.
 પ્રીત જાણી મે વીત, ઊર પ્રમાણી—મને મળ્યા છે;
 મને જોગ મળ્યો બહુ સારો, વીચાર ફરે નહી માહારો;
 ઊપકાર માનું હું તારો—પ્રીતનિવાર,
 અથીર સંસાર. છાડી દે પ્યાર.
 અસાર ને જાણી—મને મળ્યા છે ગુરૂ,

વડીલ બેઠેનને કેહેજે, મુજ ખખર સવળી દેજે;

ખુશીમાં બેઠેની રેહેજે—આંસુની ધાર

પડે ચાંદ્રાર વાહાલી વીચાર;

કહું મુજ માની,

મને મળ્યા છે ગુર

સીતાજીના મહીનાનો રાહ.

કહે વીર રાખો તમે ધીર, વાહાલી નીર થાભવો;

ખોટા સ્નેહ જાળનો માંદો, નહી બેઠેની લોભવો.

નફી લેવો છે સંજમભાર, વીચાર ફરે નહી;

હવે આજ્ઞા આપો માહારી બેઠેન, થાક્યો હવે કહી કહી

તારા કેહેવામાં નથી કસ્સર, અસ્સર મને નહી થશે;

ફાકટ કેહેવું છોડો મુજ બેન, બોલવું વ્યર્થ જશે.

મોટે રાજ ખુશીથી આજ, રજ આપો મુજને;

વીન આજ્ઞાએ થશું અણગાર, કહું છેલ્લું તુજને.

ગરબી.

(આંધવજી—એ રાહ.

વાહાલા ભાઈ ત્યાગી સાધુજી થશે,

ખટકે માહારા કાળજડે તુજ પ્રેમજો;

ગયાં ત્યાગી માત પીતા ભાઈ આપણે,

તુજને નીરખી રેહેતી કુશળ બેમજો. વહાલા

કીયા મીત્રે ભોળવીયો છે તુજને,

મુજને તેવું ખતાવ્ય જલ્દીનામજો;

(૧૬)

તુજ વીન વીરા ધીરજ ધારી નહી શકું,
 ધરમાં રહીને કરો ધર્મનું કામજો.—વાહાલા.
 માહારો સમજવ્યો તું તો સમજ્યો નહી,
 વડીલ જોડેનને તેડાવું છું તુર્તજો;
 ત્યાં લગી ધીરજ ધારી રહો ધર વીશે,
 વેહેલી આવી કરશે શાન્ત સર્વત્રજો.—વાહાલા.
 મુજ હૃદયથી વાલાલો તુજને ધારતી,
 નીરખા નાત્યે રેહેતી સુખમાં લીનજો;
 વીયોગ બંધવ તારો મુજને સાલસે,
 ચીરાય છાતી વદન રહે મુજ ખીનજો—વાહાલા.

દોડરો.

પત્ર લખીને મોકલ્યો, માણસ સાથે ખાસ;
 વડીલ જોનને આપીયો, વાંચી થઇ ઊઠાસ.
 આવી નહી અડચણ થકી, ઊત્તર લખ્યો તે વાર.
 કંકુઆઇએ વાંચીને, કર્યો મન વીચાર.
 પ્રીય બંધુ રઘુનાથજી, હવે નથી મુજ હાથ;
 રજા આપું હવે હોંસથી, ધાર્યું મન સંગાથ.
 જોડેન—(મધુરસ્વર ક્યાંથી—એ રાહ.
 વહાલો કર્યો વૈરાગ,
 પ્યારાભાઇ વાહાલો કર્યો વૈરાગ;
 દુહીતા કીધી ત્યાગ, પ્યારાભાઇ.

નીર્દય વીધી વેરણુ માહારી,
 રહ્યો નહીં ઊપાય—પ્યારાભાઈ;
 હીણભાગી હું જન્મમાં જન્મી,
 પેહુલાં ગયા પીતુ માય—પ્યારાભાઈ;
 રજા આપું ભાઈ આજ હું તુજને,
 કરો સંસારનો ત્યાગ—પ્યારાભાઈ.
 કરણી ઊત્તમ કરજો રૂડી,
 ભવ ભવનું દુખ જાય.—પ્યારાભાઈ.
 અવર ન માતા ધરજો ભ્રાતા,
 આશીષ માહારી સદાય.—પ્યારા ભાઈ.

ગીતી છંદ.

મકલાયા હરખાયા,—સંજમનો રંગ વાપ્યો છે અંગે;
 નીજ મીઠને લઇને,—ગુરૂ સમીપે આવ્યા મન અંગે.

(માહારા ભાગ્ય તણો નહીં પાર—એ રાહ.)

માહારે આનંદનો દીન આજ,
 દીક્ષા આપોને મહારાજ—ટેક.
 મુજ બેઠેની ભાન્ડુ સર્વની,
 રજા લાવ્યો આવાર;
 સંજમ મુજને આપો સ્વામી,
 લગાડો ન કાંઈ વાર.—માહારે.
 મુજ સંગાથે સંજમ લેશે,

(૨૧)

કરશે ઊત્તમ કામ;
 પ્યારો મોત્ર સાથે આવ્યો,
 ત્રીભુવન તેનું નામ—માહારે.
 કરી વીનતી ધણા પ્રકારે,
 ગુરૂ ચરણની પાસ;
 થાડા દીનમાં દીક્ષા દધશું,
 હાલ કરે અભ્યાસ—માહારે.
 હૃદય પ્રેમથી ભણી ગણીને,
 સીખ્યા સઘળા બોલ;
 સેખા કાળ પુરણ થવાથી,
 આવ્યા ગાંધ કલોલ—માહારે.
 ગુરૂ સમીપે સમય જાણીને
 આવ્યા બંને કુમાર,
 હસ્ત જોડીને કહ્યું ગુરૂને
 આપો સંજમ ભાર—માહારે.

ગીતી છંદ.

બોલાવ્યા આવકને શુભ મહુરત જોવાને ફરમાવ્યું;
 માહ સુદ પુનમ દીને રૂકું મહુરત દીક્ષાનું આવ્યું;
 (નાથ કેસે ગજકો બંધ—એ રાહ.
 થઇ દીક્ષા ઓછવની તથ્યારી,
 ખુશીમાં સહુ નરનારી—

થઇ દીક્ષા ઝોછવ—ટેક.
 દીક્ષા ઝોછવનો આરંભ,
 કીધો કલોસ આનંદકારી;
 કુમ કુમ પત્રીકા લખી વીદેશે,
 તેડયાં ધણાં નરનારી—થઇ દીક્ષા.
 મહુરત ડિપર આવ્યા મસપતા,
 શ્રાવક સહુ સુખકારી;
 ઊતારો આપી સ્વાગતા કીધી,
 આનંદની બસીહારી—થઇ દીક્ષા.
 મીઠ વ્રીજીવનને રૂગનાથજી,
 થાશે સંજમ ધારી;
 રૂડો દીવસ દીક્ષાનો આવ્યો,
 વરધોડાની શોભા સારી—થઇ દીક્ષા;

ભુજંગી છંદની ચાલ.

મહ્યા સાજને બહુ લોક મોટા,
 શોભે સર્વના હાથમાં સાલજોટા;
 મોટા શોરથી બહુ વાજાંત્ર વાગે,
 ધણા લોકને ત્યાં જોવા રઠ લાગે;
 વળી શોભતી આપની કૃતિવાડી,
 દીપે અશ્વિની સાથ ધણેરી ગાડા;
 નગારે ગાય કરતો ડંકો આગે ચાલે,
 સજી વસ્ત્ર સારાં ધણા લોક માહાલે;

(૨૩)

મળી ઝાઝી લલણાં રૂડાં ગીત ગાય,
સુણી રૂડા સ્વરો ને બહુ હરખાય;
મળ્યા લોકના થોક જોવા ધણેરા,
ફરે જાપતા માટ પોલીસ ફેરા;

હોરી.

વાર ન લાગી લગાર—થયું સાજન તૈયાર—ટેક.
શીર પેચ સુંદર શોભી રહ્યા છે શ્રીફળ લીધું હાથ,
સંસાર પ્રીતીને પીતળ જાણી ધન્ય ધન્ય રઘુનાથ;
કીધો ત્રીભુવનનો સાથ—થયું સાજન તૈયાર,
પ્રધાન બા પ્રેમચંદનાં પત્ની ઘેજાભાઈ સુતની નાર;
કુમ કુમ તીલક કીધું કપાળે અક્ષત ચોડ્યા સાર,
વાદ્યો મન હર્ષ અપાર—થયું સાજન તૈયાર.
સુંદર શરીરે સજ્યાં ભુપણ કંઠે મોતીનો હાર,
વીવીધ પ્રકારે આભ્રણ પેહેરી થયા ઘોડે અશ્વાર;
ળી ગીત ગાય છે નાર—થયું સાજન તૈયાર.

દોહરો.

વરઘોડો શોભી રહ્યા નીકળ્યો પુરની આહાર,
અથ ઊપરથી ઊતરી કર્યા સંઘને ઝહાર;
તજ્યાં આભુપણ તન થકી સજ્યો સાધુનો વેશ,

(૨૪)

આલ્યા ગુરુ સમીપમા લેવાને આ દેશ;
હીરાચંદ્રજી હીરા સમા મુનિવર માહા ગુણવાન,
શીખ્ય ત્રીભુવનજી થયા લીધું ગુરુનું જ્ઞાન;
સજયો સંજમ રૂગનાથજી મહુકચંદ મુનિપાસ,
શીસ લોચ કરાવીયો કીધો એક ઉપવાસ;
દીક્ષા લઇ બંને જણાં આવ્યા પુરમોઝાર,
પ્રેમ ધરીને વાંદવા આવે સહુ નરનાર;

ધનાશ્રી.

(વીનતી ધરજો ધ્યાન—એ રાહ.

મુનિ થયા ગુણવાન ગુણીજનો મુનિ થયા ગુણવાન.
રૂગનાથજીને ત્રીભુવન સ્વામી
લીધું ગુરુ પાસે જ્ઞાન—ગુણિજનો.
દીક્ષા પ્રસંગે સરવે આવેલા,
ગુરુને વંદે તમામ—ગુણિજનો.
સીખ લઇને સર્વ સીધાવ્યા,
ગીજ નગર પુરગામ—ગુણિજનો.
ગુરુની આજ્ઞા સદાય પાળે,
વાંચે પ્રભાતે વાખ્યાન—ગુણિજનો.
સીધાન્ત ગુત્રો ભણે મુનિધર,
ધરે પ્રભુનું ધ્યાન—ગુણીજનો.
વડીલ બેઠેની રૂગનાથ સ્વામીની,

(૨૫)

પડી દીક્ષાની જાણ—ગુણીજનો.
રોશ ધરી અતિ લજ્યો કંકુને,
કાગળ વીરમગામ—ગુણીજનો.

વિજય ટેક.

(ક્ષત્રી કલંક કેમ લેશેરે—એ રાહ.
વીર તજતાં શું રાખી શકી ધીર
અક્ષુએ નીર નહીં થંભેરે

ખારા નીર તુલ્ય લાગે મીષ્ટ ખીર—	”	”
રજા આપી કેમ દીક્ષા લેવા બેઠેન—	”	”
રડી રડી સુઝી ગયાં માહારાં નેણ—	”	”
આપ અકલથી કીધું તેં તો કાંમ—	”	”
કર્યું વગર વીચાર્યું તમામ—	”	”
દાવાનળથી પાંખી બને લાચાર—	”	”
તેથી પડ્યું દુઃખ મુજને અપાર—	”	”
થાય હૃદય માહારૂં છીન ભીન—	”	”
સુણી વાત બ્રાતની વદન ખીન—	”	”
તેં તો લજ્યું હતું કાગળમાં સેહજ—	”	”
વાત સુણીને બણી ગમ્મ નીસ્તેજ—	”	”
મને તેડાવવી તી તે કાળ—	”	”
ઊઠી અચાનક અંતરમાં જવાળ—	”	”
સુખ સ્વર્ગ લાગે છે સમશાણ—	”	”

રજા દેતાં કેમ બની તું પાશાણુ—	”	”
જળ વીન તરફડી મરે મીન—	”	”
તેમ રડી રડી કાહાડું રાત દીન—	”	”
અતિ કરાવ્યો અંતરમાં ઊંચાટ—	”	”
માહારા આવ્યાની ન જોઇ જરી વાટ—	”	”
ભાઇ ભાઇ વીના પડે નહી ચેન—	”	”
તેને મળવાને તણપે છે નેણુ—	”	”
ગૃહદીપક ગયો બેઠી આજ—	”	”
મટ્યો ભાઇને તે થયો માહારાજ—	”	”
વધુ વધુ શું કહું કરીને યાદ—	”	”
પ્રીય ભાઇનો તેં તજી દીધો સ્વાદ—	”	”

દોહરો.

કંકુને કાગળ લખી મોકલ્યો વીરમગામ,
લધુ બેઠેને વીલોડીયો લખે ઊતર ધરી હામ.

લાવણી.

(નરશી મેઠેતા લક્ષ્મી.—એ રાહ.

સમજાવ્યો મેં સારી રીતે કહું માન્યું નહી કાંઈ માહારાજ,
દ્રષ્ટાંત દીધું ઘણી પ્રકારે થયું ન અસ્સર કરનાર,
ખાય પીએ નહી સુવે બેસે નહી ચીત રહે અકડોળ નીત્યે;

(૨૭)

કાલાવાલા કર્યાં ઘણાં પણ કહ્યું ન માન્યું કોઈ રીતે,
લાગ્યો પત્ર મેં તુજને જેની વેહેલાં આવી સમજાવો;
ઉત્તરમાં તેં લખી જણાવ્યું મીત્ર સંગતી છોડાવો,
ઢઢ ટેક ધારી મન સાથે શી રીતે હું છોડાવું;
રોષ ભરેલો પત્ર વાંચી તુજ અત્ર નહી મુજને ભાવ્યું.
સંજમનો રંગ લાગ્યો પાકો કાપ્યો મુજથી કપાય નહી,
ચીત તેતું અણ્યું ન જરીએ ઉપાય માહારો રહ્યો ન કાંઈ;
અવર ઉપાય રહ્યો નહી માહારો છેવટમાં આજ્ઞા દીધી.
મહુકચંદળ સ્વામી પાસે કલોલમાં દીક્ષા લીધી.

દોહરો.

કંકુએ કાગળ લખી મોકલ્યો શ્રી વઢવાણ,
બ્રાત મુનિને વાંદવા કર્યું કલોલ પ્રયાણ.
વેહેલી જઈ ઉપાત્રે વંદ્યા શ્રી અણગાર,
બ્રાત નીહાળી ચક્ષુથી-વહી સ્નેહની ધાર;

ગીતી છંદ.

મુજને ખખર ન દીધી તુજને ભાઈ સંજમ રંગ લાગ્યો,
સ્નેહ કુટુંબનો ત્યાગી ભવભવનો તેં ભય ભાઈ લાગ્યો.
આશાગોડી.

સંજમનો રંગ લાગ્યો પ્યારી બેહેન સંજમનો રંગ લાગ્યો,

(૨૮)

ઉત્તમ કાંમ કર્યું મેં ભગ્ની ગુરુનો ઉપદેશ લાગ્યો-પ્યારી.
પામીશ પાર હું ભવનો વેહેલો ઘેલો નથી હું ગવાયો-પ્યારી.
સંતાપ ટાળો સહુ તનમનના-સંસારનો ભય ભાગ્યો-પ્યારી.
ધર્મ ધ્યાન કરીશ હું ભાવ્યું માહુને મનથી ત્યાગ્યો-પ્યારી.

હોહરો.

સંતોષી નીજ બેનડી ગદ્ય પોતાને ઘેર,
સજાજીત રઘુનાથજી કરે ધર્મની લહેર.

ગીતી છંદ.

પૂરો માસ ત્યાં કીધો-પ્રીતે રહીને કલોલપુર આમે,
વીહાર કરવા ધાર્યું ગુરૂ વીયોગે આવક દુઃખ પામે.

ગરબાનો રાહ.

(પુનમ ચાંદની ખીલી-એ રાહ.

શાણી સૈયરો ચાલો આજે આપણેરે.

પુજ્ય માહારાજ કરે છે વીહાર—

રૂડો વાખ્યાનનો બાહાર નહીં આવશેરે,

લઘુ શિષ્ય રઘુનાથજી છે શોભતારે;

લોભે મનડુ દરશન માર—

રૂડો વાખ્યાનનો બાહાર નહીં આવશેરે.

(૨૯)

સાખી.

સામું જો તું મુંદરી લીધી પોધી હાથ,
ઝોઘો લઇને કાખમાં ઊભા શ્રી રઘુનાથ.
વાહ—વાહ—ધન્ય ધન્ય મુનિના આચારનેરે,
તપે તાપમાં ચરણને શીસ—રૂડો વાખ્યાનનો.
દોલગીરી વ્યાપી ઘણી આવકના દોલમાંય,
ગુરૂ આજ સીંધાવતા શુન્ય સહુ રૂખાય;
સહુ આવક ગુરૂની સાથે સંચરેરે,
વીચરે છે સ્વામી જઠરે વંદણ સાથ—રૂડો વાખ્યાનનો.
સખી શાણી સાંભળો માહારા દોલની વાત,
રજા લઇ મુજ નાથની આપુ'છું સાક્ષાત.
પ્યારા પુત્રને રમાડી ધવરાવીનેરે,
વળી જમાડીને આપુ'છું હું સાથ—રૂડો વાખ્યાનનો.
સ્વામીજી સીંધાવીયા સાથે આવક જાય,
પાછળ સહુ લલણાં મળી મધુર સ્વરે ગાય.
રૂડા રાગથી આનંદ ઉપજવતીરે,
ગવરાવતી સાધુજના ગુણ—રૂડો વાખ્યાનનો;

કન્યાણ.

(શ્રી જગત પતિ—એ રાહ.

સુખે કર્યો વોહાર ગુણવંત ગુણભંડાર,
રઘુનાથને ત્રીલુવનજી ધરતા હર્ષ અપાર—ટેક.

કલોલથી આવ્યા સઘજ એ વોહાર કરી આજુગાર,
 પછી ટેંદુડા ગામ પધાર્યા ખુશી થયાં નરનાર—સુખે.
 ધન્ય ધન્ય છે દીવશ આજનો પધાર્યા શ્રી માહારાજ,
 આનંદ એછવ થયો અઢીકો મળ્યા ધર્મના ઝાહાર—સુખે.
 વાખ્યાનમાં સહુ પ્રીત ધરીને આવે સહુ નરનાર,
 વાણી મુશળ દ્વારા વરસે સમકીતી ખુઝાય—સુખે.
 પ્રેમે પ્રયાણ કર્યું તીહાંથી આવ્યા શ્રી વઢવાણ,
 વડીલ બેઠેન રઘુનાથ સ્વામીની પડીતેમને જાણ—સુખે.
 હૃદય ઘેલી બની આવરી આવી દોડી તત્કાળ.
 નમસ્કાર કરી ચર્ણુ વંદ્યા ઉપજ્યું ઊરમાં વાહાલ—સુખે.
 શેપકાળ ત્યાં પુરણ કીધો રહીને શ્રી વઢવાણ,
 કલોલ પધાર્યા શ્રાવક હરખ્યા મળી ધર્મની ખાણ—સુખે.

(ચોવન ખીલ્યું છે—એ રાહ.

આનંદ આનંદનો છે આજે દીન ખરો,
 ગુરનાં દરસન કરો નમીને પાપહરો. (૨)
 સમકીત ચીત્તધરો—વાહવાહ વાહ વાહ—આનંદ આનંદ.

મુનિ પધાર્યા પુરમાં કૃપા કરી.

ઊમંગ અતિ વાધ્યો ઘણો અજ્ઞાન તિમર હણો. (૨)
 ધર્મ શાસ્ત્ર સુણો—વાહ વાહ વાહ વાહ—આનંદ આ.

પુરણ પ્રીતે ચાલો મુનિને વાંઘવા,

આલુપણ વસ્ત્ર સજો—પ્રભુનું નામ ભજો (૨)

નથી કાંઈ મજો—વાહ વાહ વાહ વાહ—આનંદ આનંદ.

દોહરો.

વીચરતા વીદેશથી સંજમના પ્રતિપાળ,
કલોલ આવક હરખીયા પધાર્યા શ્રી કૃપાળ;
કર્મ રૂપી શત્રુ હણ્યા ધર્મ ધુરંધર દયાળ,
મહુકચંદ્ર મુનિ ભલા થયા સ્વાધીન કાળ.

વેરાવળ.

(સૈયર દુખ શું દાખવું—એ રાહ.

કર્મગતી બળવાન છે કહું સાચી વાત,
ભારી ભાવ તે ન મટે થાય નીશ્ચય ભ્રાત-કર્મગતી.
શુરા સંગ્રામે ચમકતા થયો તેમનો નાશ,
આશા ઊભર જેવડી બંધાયા યમ પાશ-કર્મગતી.
નર્ક ત્રીજંચને દેવતા કર્મને વશ થાય,
કર્મ આગળ બળીયા નથી મોટા તીર્થંકર રાય-કર્મગતી.
રામ લક્ષ્મણ બે બંધવા ગયા તે વનમાંય,
કર્મ ન છોડે કોયને કરો ક્રોડ ઊપાય-કર્મગતી.
જગત છે કર્મની આણમાં કર્મ માહા દુખદાઇ,
સ્વયંભુ ચક્રી શોભતા ગયા નર્કની માંઢ-કર્મગતી.
રાવણ મોટો રાજવી કર્યો કર્મે બેહાલ,
કીચક પણ નરકે ગયો દીધું દુપદાને આળ.-કર્મગતી.
સંજોગી થાય વીજોગીયા મુખીઆ દુખી થાય,
ફરતા ફરતી જગતમાં આવે તાપને છાંય-કર્મગતી.

મનુક ચંદ્રજી સ્વામી વ્યાધી ઉપજી અંગ,
 ક્ષમાગુણ તજે નહી ધન્ય સુમતાનો રંગ—કર્મગતી.
 દુખ વધી ગયું સોદેજમાં જપે નામ વીતરાગ,
 વેદના વ્યાપી અંગમાં કીધું અન જળ ત્યાગ—કર્મગતી.
 રઘુનાથજીવયાવચ કરે રોડેતા ગુરૂની પાસ,
 સંવત ઓગણી ત્રીસમાં થયો દેહનો નાશ—કર્મગતી.

દોહરો.

નીજ ગુરૂ સીધાવીયા સ્વર્ગપુર મોઝાર,
 દીલગીરી વ્યાપી ધણી સોચ કરે નરનાર;
 સોચ કરે રઘુનાથજી થયો ગુરૂવીયોગ,
 ગૌતમના દ્રષ્ટાંતનો ક્યોં તુર્ત હિપીયોગ;
 વીચાર ક્યોં સંઘે મળી કેહેવાશે નહી ભુલ,
 ગુણીયલ છે રઘુનાથજી પુજ્ય પદવીને તુલ્ય.

લાવણી.

(નરશી મેદેતા ભકત—એ રાહ.

મળી આવક સર્વે આવ્યા રઘુનાથ સ્વામી પાસે,
 કરી નમસ્કાર સર્વે ખેઠા દરશનથી દુખ દુર નાસે;
 હસ્ત જોડીને કરી વીનતી સુણો ગુરૂજી પુણ્યવંતા,
 સર્વ મુનિમાં અગ્રેયરછો આપ મુનિધર ગુણવંતા;

સંઘ તર્ફની મરજી એવી પુજ્ય પદવીને ગ્રહણ કરો,
 આનંદ આનંદ ઉપજે સધળે પુજ્ય રઘુનાથ નામ ધરો;
 કરી આગ્રહને પદવી આપી ગાંભી ગામ ખખર દીધો,
 સુણી વાતને હરખ્યા સર્વે હર્ષ વાત રૂડી કીધી;
 ઉપદેશી નીત્ય ધારા વરશે નવોન સુર્ય ઉદય પામ્યો,
 રઘુનાથ પુજ્ય પાટે બેઠા ધર્મ રંગ અધીકો જામ્યો;
 સંઘાડાના સાથ સાથવી પુજ્ય આજ્ઞા શીર ધારે,
 પુરણ માસ કલોલ રહીને વીહાર કરવા વીચારે.

ગીતી છંદ.

વીચરતા સંચરતા પાવન કીધો રાજનગર સંઘ,
 પરમ પુજ્ય પંચાર્યા દરશન કરવા વાઘ્યો ઉમંગ;

ગરબો.

(શું નટવર વસંત—એ રાહ.

સખી સોવન સુર્ય ઝળકી રહ્યો,
 ઝળકી રહ્યો સ્નેહ સળકી રહ્યો—સખી—ટેક.

સાખી.

પુજ્ય પંચાર્યા પુરમાં ચાલો દરશન માટ,
 વેહેણાં આવો સુંદરી ટાળી સહુ ઊચાટ;

(૩૪)

આવડી વાર અક્ષી લાગી કેમ તુજને,
દર્શનનો પ્રેમ ખટકી રહ્યો—ખટકી રહ્યો,
રંગહ સગકી રહ્યો—સખી.

સાખી.

મુનિ ગુણમાં એ દીપતા રઘુનાથ અણગાર,
દરશણથી દુખ દુર જશે સુણે શાસ્ત્ર ધરી પ્યાર;

ગરબો.

આવક વંદણ કાજ ગયા સહુ ભેળારે,
કેમ કરે છે ખોટી બેઠેન થઇ ગઇ વેળારે;

સાખી.

સૈયર સહુ આવી મળી કરે છે ખોટી બેઠેન,
વાટ જોઇ ઉભાં રહ્યાં શું થઇ છે તુજને વેઠેમ;

(પુનમ ચાંદની.—)

ગુરૂ વંદણનો રંગ ધણે વ્યાપીયો રે,
તન મનના ટળ્યા પરિતાપ પાપ,
વીચારને દેશવટો આપીયો રે;

સાખી.

સંવત ઝોગણી ત્રીસમાં થયા પુજ્ય અભિષેક,
શાસ્ત્ર અવણુ પ્રેમે કરો અહો ધર્મની ટેક.

એકે નથી એના તુલ્ય ગુણ સુંદરી,
સમજાવ્ય પુત્રને વળગી રહ્યો—
વળગી રહ્યો સ્નેહ સળકી રહ્યો—સખી.

(જપતી પ્રીતમનો જપમાળા—એ રાહ.
વેહેલી આવું માહારી બેઠન ઉભાં રહો સાહેલી,
સાથ નિવારી તમે જાઓ નહી મુજને મહેલી;
દરશણ વીન હું બની છું ઘેલી—વેહેલી.

સાખી.

વસ્ત્ર સજી વીવેકથી કરી ચાંડલો ભાસ
વાર નથી કાંઈ મુજને આવું છું તત્કાળ;
વાંદણ વેળા થઈ અલગેલી.
દરશણ વીન હું બની છું ઘેલી—વેહેલી.

સાખી.

ચાલો ચતુરા ચાંપથી કાપો મારગ સાથ.
ભાવ ધરીને વાંદળો પુજ્ય શ્રી રઘુનાથ.
જઈને નમુ આજે સહીયર પેહેલી,
દરશણ વીન હું બની છું ઘેલી—વેહેલી.

દોહરો.

આવક સહુ ભેળા મળી આવ્યા દરશણ કાજ,
લલણાં પણ આવી મળી આનંદ દીવસ આજ;

પારસના પ્રસંગથી લોહ કનક થઈ જાય,
 પંચારવાથી પુજ્યના ભરી જન બહુ બુઝાય;
 માસ કદપ પુણ્ય કર્યો રાજનગરની માંય,
 વીહાર કરીને વીચર્યા પધાર્યા ભદ્રેણ ગામ.
 હર્ષ થયો શ્રાવક ઘરે ધર્મ સુભવા જાય,
 પાશાંજી હૃદયનો માનવી તરત પીગળી જાય.

બંજરા લાવણી.

જેઠાભાઈનો તરણ કુમાર, થયો દીક્ષા લેવાને તૈયાર—ટેક.
 હાથ જોડ્યા ગુરૂના આગે રેહીતાં સંસારમાં પાપ લાગે.
 થઈ મરજી થાવા અણગાર—થયો દીક્ષા—જેઠાભાઈ.
 સીધા આવ્યો માનવી પાસે તેડ્યા પીતા અધોક ઊઠ્યાસે,
 રજા આપો ત્યાગુ સંસાર—થયો દીક્ષા—જેઠાભાઈ.
 વાત સુણી જનુના બોલ્યાં ચક્ષુએ નીર બહુ ઢોળ્યાં,
 હજી આવક છે તું વીચાર—થયો દીક્ષા—જેઠાભાઈ.
 ઘણી ઘણી રીતે સમજાવ્યો લેશ વીચાર નહીં ફેરવાયો,
 દીધી રજા બની લાચાર—થયો દીક્ષા—જેઠાભાઈ.
 ગુરૂ સમીપે આવ્યા પ્રાતે—ધર્મ ધ્યાન કરે એક ચીતે,
 કર્યો મુનિએ ત્યાંથી વીહાર—થયો દીક્ષા—જેઠાભાઈ.
 કરી વીહાર વંછરે આવ્યા—નીજ શ્રાવકને બહુ ભાવ્યા,
 આવી નમે ઘણાં નરનાર—થયો દીક્ષા—જેઠાભાઈ.
 સુણી દેશના ભરીયાણુ બુઝ્યા—

મોહનલાલને ગોરધન કુઝયા,
 કર્યો ગુરૂ સંગે વીહાર—થયો દીક્ષા—જેઠાભાઈ.
 હાથોજી થયા ત્યાં શીખ્ય—લીધો સંજમ ભજે જીગદીશ,
 શુદ્ધ મનથી પાળે આચાર—થયા દીક્ષા—જેઠાભાઈ.
 અનુક્રમે દેશ વીદેશ વીચરે દેતા ઊપદેશ,
 આગ્યા રાજનગર મોઝાર—થયા દીક્ષા—જેઠાભાઈ.
 હર્ષ વાદ્યો આવકને મન ગુરૂ પધાર્યા આજે વન્ય,
 થયો સંઘમાં જ્યજ્ઞકાર—થયા દીક્ષા—જેઠા ભાઈ;

દોહરો.

આવક જે વંછરા તણા ગોરધન મોહનલાલ,
 ગુરૂનો પાસે વીનવે દીક્ષાનો દયો લહાવ;
 દીક્ષા એછવ માંડીયો આપ્યો સંજમ ભાર,
 રાજ નગરના સંઘમાં વાપ્યો હર્ષ અપાર;

લાવણી.

(હું કાળી નાગણ થઈ—એ રાહ.

શ્રી રત્નનાથ માહારાજ ધર્મના ઝાહાજ ગુરૂ શીરતાજ,
 પરમ ઉપકારી ગુરૂ દરશનનો ધરે પ્રેમ ઘણાં નરનારી;
 ગુરૂ સુમતાના ભંડાર આત્મહીતકાર ક્ષમા ધરનાર,
 ઈર્મના ત્યાગી નિવાણી અગ્રત ધાર ધર્મ શોભાગી;

તપ સંજમના ધરનાર મોહ હરનાર મુનિ શીરદાર,
 શ્રાવકને ભાવે ધણી પ્રીત ધરી સહુ દરશન કરવા આવે;
 છે કદપ તરૂના સમાન તાગ્યું સહુ માન વડા ગુણવાન,
 દેસના પ્યારી—ગુરૂ દરશનનો ધરે પ્રેમ ધણું નરનારી;
 કર્યો પુરણ સેવાકાળ મેળવ્યું વાહાણ કર્યો તત્કાળ,
 વીહાર સુખેથી વઢે વૈરાગની નીત્ય વાત નિજ મુખેથી;
 એમ કરતા ઉમ્ર વીહાર તપ મોઝાર નમે નરનાર,
 ગુરૂ વીચરતા ધણું નરનારીને ધર્મલાભ ઉચરતા;
 પધાર્યા શ્રી કલોલ ચીત્ત અડોળ ધર્મ રંગ રોળ,
 ધર્મના ધારી—ગુરૂ દરસનનો ધરે પ્રેમ ધણું નરનારી;

દોહરો.

કરી વીહાર કલોલથી વડોદરાની માંય,
 પ્રેમે પધાર્યા પુરમાં આનંદ અંગ ન માય;
 શીલ્ય લાભ ત્યાંથી થયો ખુઝયો શ્રાવક એક,
 પુત્ર રણછોડદાસનો બહો ધર્મનો ટેક;
 અચરત અંગે ઊપન્યા કાલ્યાણાઘ તસ નામ,
 સંજમ લઇને વીચર્યા કર્યું આત્મનું કામ;
 કર્યો વીહાર વડોદરેથી આવ્યા વીરમગામ,
 કેવળચંદ શીલ્ય ત્યાં થયા ધર્યું સાધુનું નામ;
 વીચરતાપુર ગામમાં ગુર્જર દેશની માંય,
 ધર્મ પ્રકાશ પ્રસરાવીયો નથી ન્યુનતા કાંય;

(૩૯)

ફરતા ફરતા આવીયા વેગે વીરમગામ,
આવક છવાચંદને દીધું દીક્ષાદાન;

ગરબો.

(પડયાની પણ પ્રીત—એ રાહ.

રાંજમનું મંજન કરતા ફરતારે,
લેવા ભવનો અંત ખંત બહુ ધરતારે;
હદી પડે પરીશહ તંન મંન ન ડરતારે,
કર્યા ધણા ધર્મ ઊપકાર વીદેશ વીચરતારે;
સ્વાધીન ઇંદ્રો પંચ તેને દમતારે,
જૈન આજ્ઞા પાળે શીર રાખે સુમતારે;
ગચ્છપતિ માહારાજ ત્યાગી મમતારે,
નીત્ય ધરતા જૈનવર ધ્યાન પ્રેમે નમતારે;
થયા પ્રીયકારી અણુગાર આવકને ગમતારે,
મુનિના ગુણ ધરનાર કર્મને વમતારે;
કરતાં ધર્મનું કાજ પડે દુખ જમતારે,
તજી છલ્હાદ્રી સ્વાદ મળે તે જમતારે;
સખે ભય ટાળનાર છે ગુણવંતારે,
સંસારથી રહી ઉદાસ સીધાન્ત ભણતારે,
પંચમાહાત્રતના પાળ ક્રીયાપાત્ર રે;
છતી રીંધીનો કીધો ત્યાગ ધર્મના જત્રરે,
ટાળી બેતાળીશ દોષ મહે આહાર પાણી રે;

કીધા અષ્ટ મહ ચક્રચુર સુગુણી ખાણી રે,
 ગુણવંત ગુણના ભંડાર આત્મા અર્થી રે;
 છે સુત્ર સીધાન્તના જાણુ મુનિ પરમાર્થી રે,
 છે અનેક ગુણ વીજ્યાત સુમતા ધારી રે,
 નથી વર્ણવવાને ગુણ શક્તિ મારી રે;
 હાલ વીચરે છે મુનિરાજ છે ઉપકારી રે,
 ભવી જનને કરતા બોધ ધર્મ દાતારી રે;

ગજલ.

(જકાઓ સીતમ—એ રાહ.

ધરમશી મુનિ રાજના ગમ્મમાંહી,
 થયા ગુણવંતા પ્રકાશું છું આંહી;
 મુનિ નાહાનચંદ્રજી સુર્ય સમાન,
 તેજસ્વી ધરમના વધાર્યું બહુમાન;
 મહુકચંદ્ર સ્વામી થયા નીજ શીષ્ય,
 ગુરૂ જ્ઞાન લીધું જપે જુગદીશ;
 થયા શીષ્ય શુશીલ અવશર જાણુ,
 રઘુનાથ સ્વામી માહાગુણવાન;
 દીપાવીછે પદવી શોભાવી છે પાટ;
 કરે શેવના મન રાજશે ઉચાટ,
 ગુર્જર દેશમાં હાલ વીચરે માહારાય;
 ઘણા શીષ્ય ગુણવંતને પરિવાર.

(૪૧)

લાવણી.

(મુજ ઉપર ગુજરી એ રાહ.

બંડે સાધુકા જો ગુણ સ્વામી ધરતા હેં,
પ્રભુ સમર્ણ શરણસેં હુણ પાપ કરતા હેં;
રંધુનાથજી હેં ગુણવંત નજર આતેં હેં,
વંદન કર્નેસે સરવ પાપ જાતે હેં;
હેં સુમતિકે શીરદાર કુમત ત્યાગી હેં,
સંજમસે લાગ્યો ચીન બંડે ભાગી હેં;
પત્યંદ્રી સાંધી એહી સાધુ સમ્યા હેં,
જગત જાળ જંજાળ પ્યાર કમ્યા હેં;
સીધાન્ત સાર સખ જાણ પાપ હરતા હેં,
ભવીજનકું કર ઉપકાર દેશ ફીરતા હેં;
સમ્યા જનવરકા ધ્યાન ભીતર રખતા હેં;
સખ નગર પુરકે સંધ પાપ લગતા હેં,
સંસાર કપટકી ખાણુનીડર રહેતે હેં;
ધર્મ ઝાહાજ રૂપી અણુગાર વૃત દેતે હેં,
નહી અનંત ગુણકા પ્યાર લીખા જાતાહેં;
વંદનકા ભીતર હૃથ રત્ન આતા હેં,

દોહરો.

એજ માહાપુરશ વર્ણી એજ ધર્મ દાતાર,
દેહ ધરી દુનિયાં વીશે કરવા પર ઉપકાર;
પંચ માહાત્મન ધારીને નમે સર્વ નરનાર,
ભુલ માફ માંગી નમે અંદ રત્ન ધરી પ્યાર;

ઊપદેશ રત્ન.

રાગ ભરથરીનો.

(ભેખરે ઊતારો—એ રાહ.

ધીઃક ધીઃક છે સંસારને ધીઃક આત્મ સગાઇછ;
સ્વાર્થી સખંધ જાણવો અંતે ત્યાગે મીઠાઇછ;
મીથ્યાત મનથી દુર કરો.

પરમ કૃપાળુ ધરાને ધારો શીસ નીસ દીનછ,
માફી માગો કર્યા કર્મની કરો સમર્ણ શ્રી જેનછ—
મીથ્યાત મનથી.

પરદારા પરલોભીને પ્રીતે થોભાવ્યાં નેણછ,
કર્મ અતિશય બાંધીયાં વ્યાપી મદનની ઘેનછ—
મીથ્યાત મનથી.

સુખ સ્વપ્નને કારણે વોહોરું દુખ અપારછ,
રંગ પતંગ ઊડી જશે પડશે નર્કનો મારછ—
યેખી ઘણી પરદારાને રાચી રહ્યો ગમારછ,
સ્નેહ સાચો નથી તેહનો નીશ્ચે મનમાંહી ધારછ—
મીથ્યાત મનથી.

પ્રભુ પ્રીતીને જીતી લીધો થાશે કમળા ત્યાગછ,
રત્નબંધ થઇ શું લલચી રહ્યો. સગરો શ્રી વીતરાગછ—
મીથ્યાત મનથી.

ધર્મ કર્યાથી ધારજો મળશે સ્વર્ગનું દ્વારજી,
 ભવ ભવ ભ્રમણ દુરે જશે સમરે શ્રી નવકારજી—
 મીથ્યાત મનથી.

શત્રુ જાણે રાગ દ્વેશને મીત્ર સીયળને સત્યજી,
 જ્ઞાની ગુરૂને સેવજો જાણો અવર અસત્યજી—
 મીથ્યાત મનથી.

શ્રી માહાવીરસ્વામીની લાવણી.

(નરશી મેહેતા—એ રાહ.

સાસન નાયક માહાવીર વંદે પાપ કરમને દુર છોડે,
 નિજ સુખ થાવા અતિ દુઃખ જવા પ્રેમ ધરીને નીત્ય વંદે;
 ત્રીશ વરશ ધરમાંહી રહી પ્રભુ સાર રહીત સંસાર ગણ્યો,
 ઘણા લોકનાં કારજ સાર્યો કર્મ રૂપી શત્રુને હણ્યો;
 દ્રઢ ટેકથી કરી કાઝિસગ ચતુર માસ પુરણ કીધું,
 મધુકર આદી ઘણા જીવોએ તન છેદી રૂધીર પીધું;
 તપશ્યા બહુ કીધી મોટકી છઠ અકુમનો સુમાર નહી,
 દુર્લભ અભિપ્રહ ધાર્યો મનમાં અવર કળ્તનો પાર નહી;
 અનાર્ય દેશમાં વીચરી પ્રભુજી કર્મ કાપવા કળ્ત સહ્યાં,
 નિજ શરીરની માયા ત્યાગી ભવભવ સંચીત પાપ ગયાં;
 દુષ્ટ જંગલી અજ્ઞાનીએ ઊપજાવ્યા પરિસહ ઝાળ,
 ભાલા અણીયો આવી મારે ત્યાગી નહી મનની માઝા;
 મુદ્રીએ કોઈ પ્રહાર કરતા તીર કામઠી મારે ઘણી,

ચાગ્યા નહી કીંચીત ક્ષમાવંત સહન કર્યું ત્રીલોક મણી;
 નીરમળ કેવળ જ્ઞાનને પામ્યા ત્રીલોકમાં પ્રકાશ થયો,
 મનુષ્ય નર્ક ત્રીજંથ આદીનો અંધ તીમર અંધકાર ગયો;
 સર્વ કર્મનો ક્ષય કરીને અનંત સુખ પ્રીતે વસીયા,
 નીરંજન સીધ પદવી પામ્યા કર્મ રીપુને વશ કરીયા;
 માહાવીર સ્વામી અંતરજામો અતિ ગુણ પ્રાપ્તિ ધ્યાન ધરો,
 મોક્ષ નગરમાં પ્રભુ ખીરાજે નાંમ જપ્યાથી પાપ હરો;

નેમનાથનું સ્તવન.

ગરબો.

(શું નટવર વસંત— એ રાહ.)

સખી વાહાણનો ઉમંગ વ્યાપી રહ્યો,
 વ્યાપી રહ્યો દુખ કાપી રહ્યો;— સખી.
 સાખી.

દીનની શા વીજોગની નહી જણાય શું થાય,
 ઉતકંઠા જવરથી તપી પ્રેમળ હૃદય ધુધવાય;
 વાહાણ વીનાની વ્યાકુળ સખીરી,
 ઉમંગનો રંગ જામી રહ્યો—જામી
 રહ્યો રંગ જમાવી રહ્યો—સખી.

સાખી.

નીરખી ચંદ્રવદનને હૃદય ઉર ન માય,
 આજે અંગ ધુજે સખી શંકા મુજને થાય;

(૪૫)

ગરબો.

શ્યામ સલુણા નેમ આશુ' કીધું રે,
જપતી પ્રીતમની માળ કાર્ય ન સીધું રે.

સાળી.

પ્રેમ મદીરા પાઇને ઘેલી કીધી નાથ,
શું રહું હું ઘરમાં સખો જાડી પીયુની સાથ;

(પુનમ ચાંદનીનો—રાહ.)

રત્ન રત્ન ગયાં રાજુત ગીરનારમાં રે,
જઘ વંદા પ્રેમે નેમશ્વરના પાય—
પ્રભુ પેહેલાં પોહોન્વાં મોક્ષપુરીના દવારમાં રે.

સાળી.

માત ભ્રાત પીતુ છોડીને શ્રેષ્ઠ પર્વત ગીરનાર,
દીક્ષા લઇ પ્રભુ પાસમાં તરી ગયાં સંસાર;

શું નટવર—રાહ.

પ્રભુ પેહેલાં ગયાં સીવપુર સુંદરી,
ઊમંગનો રંગ જામી રહ્યો જામી રહ્યો—
રંગ જમાવી રહ્યો— સાળી.

આશાગોડી.

અરજ સ્વીકારો અમારી,
દીનાનાથ અરજ સ્વીકારો અમારી.

કર્મ બંધનથી ભવભવ ભટકયો,	
ધર્મ ન લીધો ધારી.	દીનાનાથ.
વીળ્ય સુખમાં અંધ થઇને,	
મોહો રહ્યો કર્મે ભારી.	દીનાનાથ.
કુડ કપટમાં જન્મ બગાડયો,	
સાંત સંગત કીધી ન્યારી.	દીનાનાથ.
વીશ્વાસઘાતનાં પાત્રીક કીધાં,	
રમ્યો જારી વીજારી.	દીનાનાથ.
માફ કરો પ્રભુ દાશને માહારા,	
કૃપા ઇચ્છું છું તમારી.	દીનાનાથ.

શ્રી શાન્તી જૈન સ્તવન.

રાગ. (ગરબે રમવા ગારી નીસર્યારેલોલ-એ રાહ.

ગજપુર નગર સોહામણુરે લોલ,
અચીરા માતજના નંદ સુખકંદ;
જૈન સાહ્યારેલોલ.

પ્રભુમું માહારા ઉપર ભાવથીરેલોલ. ટેક.

કરો કરો ક્ષમા દોષ માહારે શેવકને તારોરે,
બ્રહ્મો બ્રહ્મો ગારગ મે તમારો સફળ દીન માહારો;
શેવકને તારોરે, અચીરામાતાજના નંદ સુખકંદ જૈન સાહ્યાર. ૧
કર્યો કર્યો તાહરો, અપરાધ જગતના આપરે,
કાપો કાપો પ્રભુ મુજ પાપ, ક્ષમા કરો આપ;
કરું પશ્ચાપરે અચરામાતાજના નંદ સુખકંદ જૈન સાહ્યાર. ૨

રઝઝયો રઝઝયો અનંતીવાર હવે પ્રભુ તારરે,
 નમું નમું હું વાર હજાર શેવક નીજવાર;
 જગત આધારરે અચીરામાતજીનાનંદ સુખકંદ જૈન સાહિબા. ૩

ગરબી.

(નર ચતુર સુજાણ—એ રાહ.

કહુ સાચી વાત સમજો ભ્રાતો પ્રેમધરી નીજ ચીતમાં—ટેક
 સંસાર અસાર તમે જાણો નથી સુખ અવીચળ એમાંતો,
 શું ફરો ગ્રહી કર્મનો પાહાણો કહું સાચી વાત. ૧
 પ્રભુનામ સદા ઊરમાં ધારો મોહ માયાને મનથી મારો;
 તો આવશે વેહલો તમ આરો કહું સાચી વાત. ૨
 નીજ ધર્મ પીઠાણ્યો નહી જોણે ગયો એળે મનુષ્ય ભવજન્મીને,
 કામ લાલચમાં રહ્યો લુખ્યાકને કહું સાચી વાત. ૩
 ઇશસ્વર કરી સુવું રાતે નીજ ધર્મ આરાધો પ્રભાતે,
 ઊર પ્યાર ધરી ભજો એકાંતે કહું સાચી વાત. ૪

પાપનો પશ્ચાતાપ.

લલીત છંદની ચાલ.

અરર પાપી છું હું પુરો પ્રભુ,
 કર ગ્રહી મને તારજો વીણુ;
 નહી ધરી પ્રભુ ખીક તાહરી,

અરર શી ગતી થશે માહિરી.
 નથી ગમ્યો મને ધર્મ તાહિરો,
 ભવ ખરાબ તો થાય માહિરો.
 કુમતિ નારીનો સંગ મેં કર્યો,
 સુમતી સંગ તો ચીત ન થયો.
 દગલબાજીમાં દામમે હર્યો,
 ધર્મ કાર્યમાં જઇ ન વાવર્યો;
 સદગુરુ તણા બોધ ન સુણ્યો,
 ધર્મ નામનો શબ્દ ન ગણ્યો;
 યોવન મદમાં મસ્ત હું બન્યો,
 ગરવ ઘેનમાં ધર્મને હણ્યો.
 વગર વાંકથી ત્રાસ આપોયા,
 પુન્ય પંથના માર્ગ કાપોયા;
 ધર્મી જીવને ઢુંગી મેં કહ્યા,
 અરર તેહના મર્મ ન લહ્યા.
 વીર્ય ધર્મનું કામમેં કર્યું,
 પાપી પંથનું વાહાણ મેં ભર્યું;
 અનેક પાપના સંગ્રહ મેં કરી,
 વીશ્વવારીમાં પ્રવાસ આદરી,
 સત્ય સમુદ્રમાં વાહાણ ખેડીયું.
 ઇશ ધ્યાનને ચીત ન થર્યું,
 મધ્ય સમુદ્રમાં બુડતું ગયું;
 સ્મરું હું પ્રભુ તાહિરું થયું,

કરેલ પાપનો ગમ મેં કર્યો;
 પુરણ પાપી હું તાહરો ઠર્યો.
 કરો ક્ષમા હવે દીન જાણીને,
 દીલ દયા ધરો મેહર આજીને;
 નહી કહું હવે પાપ કેા દીને,
 નમો નમી કહું અર્જ વીનવીને.
 જગત જીવને આધાર તાહરો,
 પ્રભુ ગુનહો હવે જક્ષો માહરો;
 કપટ કુટના કાપ્ય કંદને,
 કર શીરે ધરો રત્નચંદને.

લાવણી.

(નરશી મેહેતા ભકત હરીના—એ રાહ.

સીખામણ આ લખુછું સારી લીઝો સહુ દીલમાં ધારી,
 ગ્રહણ કરો સહુ આર્ય બ્રાતો નમ્રવીનંતી છે માહારી.
 દેશાટણ મૈત્રી પડીતની રાજ દવાર ગણીકાભુવન,
 અનેક પુસ્તક જોવાં તપાસી ચાતુરીના એ મુળ પંચ;
 નીર્માણ કર્યું છે નીતીશાસ્ત્રમાં તેથી લખુછું અહીંયાંબ્રાત,
 સ્મર્ણ થયું મુજ હૃદય વીશે તે લખવાની રહી ગઈ છે વાત;
 પ્રાચીન કાળે ચતુર ગુણીકા સર્વ ગુણ વીવેક ધારી,
 ચાસઠ કળાને જત્રીશ લક્ષણ સર્વ વીચાર્યા જાણનારી,
 સ્ત્રી ચરત્ર સર્વ જતાવી રાજનીતીને સમજાવે;

છળ કપટને પ્રપંચ જાળના સર્વ દાખલા બતાવે;
 હતી ગુણીકા પાત્ર તેતો હવે કુપાત્ર સહુ દીસે,
 ધનની ચારી કરવા બેઠી નર્ક ખાણ નાંખે નીશ્ચે;
 આળા ચટકાથી ગુણીકાપર ઘણા મુર્ખો લેભે છે,
 ગુણીકા પાત્ર તેને ન કેહેવી કુપાત્ર પદવી શોભે છે;
 દામ આપો તો પાન ખવાડે મોહી જાય એના વેશે,
 અધમ પ્રકારે પૈસો હરવા બજારમાં નીરલજ બેસે;
 નીરધન નારી કુળ નીચાની થાયે વેશ્યાની દાસી;
 થન થન કરતાં જરા આવડ્યું મોહી જાય છે વીધાસી,
 પ્રેમ દેખાડી પ્યાર બતાવે જોઈ મુરખ તે હરખાયે;
 ધરની નારી ગમે ન મનમાં ઇંદુ અટવા નીત્ય જાયે,
 ધન સહુ જાશે ઇજ્જત જાશે શરીરની થાશે હાણી,
 રવને સુખ તે જરૂર જાણે આપ્યું જાય નહીતું પાણી;
 દવેશ દંશને મમત કુબુદ્ધિ હૃદયનાંખે વીદારીને,
 કામ જાળમાં તને ફસાવી વસ્ત્ર લેશે ઉતારીને;
 જરના ઝરાતું ઝરતું પાણી મળે ત્યાં મુઘી રેહશેરે,
 નીજ મતલબને સાધી લઇને ફરીત આવો કેહેશેરે;
 લીંબુ ઠરાવી મુછા ઉપર થઇ ફાંકડા ચાલે રે,
 ખોંખારા હોંકારા કરતા વેશ્યા મોહલમાં માહાલે રે;
 આ ભવનોને પર ભવનો તે મનમાં ડર નહી રાખે રે,
 ધર્મ ધ્યાન સહુ ઊંચુ મુકી ઝર હળાહળ ચાખેરે;
 ન્યાત જતમાં ફીટ ફીટ થાયે હુમ્મ્યામાં લેખાયે રે,
 બજારમાં કોઇ વાતો કરવા ઊભો નહી રહે પાસે રે;

માટે ભાઈ વેહેલા ચેતી કપટ જાળમાં નહી જાશે,
 આ સીખામણુ નહી ધારે તો જરૂર તમે ખત્તા ખાશે,
 સ્વનારીને તન ધન અરપો પરનારી દીલથી ત્યાગો;
 જગદીશ્વર જગરાજી રેહેશે યશસ્વી તમે કેહેવાશે,
 પ્રભુ નામને નીત્ય સંભારે હૃદય ધ્યાન તેનું ધારે;
 સાચું બોલી પરતીત મેળવો તો સુધરે ભવનો આરો,
 જીહું બોલો નહી કપટ કરો નહી દાનતને સાચી રાખો;
 રત્ન કહે ગુણવંત કેહેવાશે સદ્ગુદ્ધી અમૃત ચાખો,

માલીના છંદની ચાલ.

કોઈ કોઈ સ્થળમાં નીત્ય ગાયન ગવાયે,
 કોઈ કોઈ સ્થળમાં તાલ મૃદંગ મુજાયે;
 કોઈ કોઈ સ્થળમાં લગ્ન ઘોળો ઉચ્ચારે,
 કોઈ કોઈ સ્થળમાં હાથ હાથ પોકારે;
 કોઈ કોઈ સ્થળમાં તારણ્યોના વીલાસ,
 કોઈ કોઈ સ્થળમાં વૃદ્ધ વસ્થાના પાસ;
 કોઈ કોઈ સ્થળમાં વીઢવતાનીજ વાતો,
 કોઈ કોઈ સ્થળમાં મુર્ખ લોકોની જાતો.
 કોઈ કોઈ સ્થળમાં શાન્ત ગુણી શોભાયે,
 કોઈ કોઈ સ્થળમાં ભાંગ ગાંજા ધુંટાયે,
 નથી નથી નથી સંસાર અમૃત જેવો;
 ઘણી ઘણી ઉપાધીથી દેસે ભરેલો,

(૫૨)

નમુ નમુ નમુ તેને જે નરે મોહ ત્યાગ્યો;
રત્ન રત્ન તેનો પુણ્ય ઉદય જાગ્યો.

હરીગીત છંદ.

સંસારમાંથી છુટવાને ધ્યાન નહી પ્રભુનું ધર્યું,
સ્વર્ગ દ્વાર ઉઘાડવા શુભ કાર્ય કાંઈ નહી કર્યું;
અતિ શ્રેષ્ઠ કુળમાં અવતરીને નીચની સંગે રૂંધો,
આ જગતમાં વૃથા હું જન્મી કુહાડા માફક અવતર્યો.

૨

મુખ લાલી તો ઉડી ગઈ પડી કચોળીયો ઘણી,
મસ્તકે પળીયાં આવીયાં, ઉપાંગ અંગ ગયાં નમી;
મુખમાંથી ચુએ લાળ અંગે લાકડીની સાદ્ય છે,
વૃદ્ધ થઈ તૃણા ન ઉલટી તારૂણ્ય થાતી જાય છે.

સાર્દુલ વિકિરિત છંદ.

ભુંડી તૃણા માટ તાહારી મેંતો સમુદ્રોને ખેડીયા,
પૃથ્વી પરવત બેઠીઆ ઘણાઘણા રાજઓ રીઝાવીયા;
સાધ્યા જઈ સ્મશાનમાં મંત્રો રાતે કીધી માથા ફેાડમેં;
તોએ ન તૃપ્ત થયો ભુંડી તૃણા હવે મુજને છોડને.

સીખરણી છંદ.

કરેછે સત્પુર્યો ગુપતદાન સુપાત્રને,
 બતાવેછે પ્રીતી સ્વ ભુવન પધારેલ પાત્રને;
 કરેલાં સતકર્મો પ્રગટ કરે નહીં મુખ થકી.
 સ્તુતી પોતાનો સુણી કૃત્તાશે નહીં નકી;
 ધણા પૈસો હોએ પણ ગરવ નહીં એ રાખશે,
 આનતીની વાતે નહીં એ મુખથી ભાખશે,
 નીતી શાસ્ત્રમાંહી નીરમળ આ લક્ષણ દીસે;
 સ્વભાવીક ઉપજે છે સત્પુરશના અંતર વીશે.

ભુજંગી છંદની ચાલ.

થોડું જાણે ઇંગ્લીશ કહે હું ભણેલો,
 જાણે પદવી એલ એલ બીની ચઢેલો;
 એનો ઠાઠ જાણો તમે મુજ યારો,
 નીવારી સુધારો કુધારો વધાર્યો. ૧

પેહરે છુટ મોજાં અને કોટ ટોપી,
 ચીપે પાટલી હાથમાં શોભે સોટી;
 વળી બંધ બાંધે ગળે બંધ સારો,
 નીવારી સુધારો કુધારો વધાર્યો. ૨

બજારે ચાલે રોકમાં ચ...મ ચમ,
 દીપે હાથ ગુલાબ છડી સુગંધ;
 પરોવે ગળામાં ધણા પુષ્પહારો,
 નીવારી સુધારો કુધારો વધાર્યો. ૩

અત્તર તેલ ચોળી રહે રંગ રસમાં,
વળી આંધળા આંખમાં ઘાલે ચસમાં;
નીશા પાણી લેતા ચાદ્યા જાય કુમારો,
નીવારી સુધારો કુધારો વધાર્યો. ૪

નીશા હઠેરમાં ડોલતા મસ્તમદમાં,
ખની છાકટા નહીં રહેનીજ હૃદમાં;
પુછે એક ખીજ (ને) શો વીચાર તારો,
નીવારી સુધારો કુધારો વધાર્યો. ૫

બોદ્યો ત્યારે ખીજે લીધો માલ પાણી,
ચાલો સે'લ કરવા જઈએ આજ છાની;
રૂચ્યો સર્વને એજ વીચાર સારો,
નીવારી સુધારો કુધારો વધાર્યો; ૬

મુકયા આજથી છોકરા એવા છુટા,
મળ્યા સોખતી દુષ્ટ હૈયાના કુટયા;
એવી ટોળીઓ આજ દેખું હજારો,
નીવારી સુધારો કુધારો વધાર્યો. ૭

અરે વૃદ્ધ વીચારજો મન આણી,
મુકે છોડી છુટાં મળે ધુળધાણી;
પછી કેહેશે હું તો નહીં સાંખનારો,
નીવારી સુધારો કુધારો વધાર્યો. ૮

અરે બાળકો ચાલ ચાલો વીચારી.
મુકો સોખતો હોય દુષ્ટ નઠારી,
વધે તેથી શોભા કહે ઉઠ્યો સારો;

- નીવારી સુધારો કુધારો વધાર્યો. ૯
- ભણા ભાવથીને કરો કાંમ સારાં,
કરો બંધ સધળાં કુમીત્રોનાં બાંધાં;
શોભો નીજ કુળને તેણું વસ્ત્ર ધારો,
નીવારી સુધારો કુધારો વધાર્યો. ૧૦
- કરો ખર્ચ વીચારીને એકદમ,
ખરા સંકટે આવશે બહુ કામ;
થઈ શાન્ત ગુણી ધણા ધર્મધારો,
નીવારી સુધારો કુધારો વધાર્યો. ૧૧
- બુવાનીને ધનનો નહી મદ ધરશે,
વળી કેવળ અહંકારને દુર કરશે;
અતિ કલેશ કંકાસને જાણ્યા ખારો,
નીવારી સુધારો કુધારો વધાર્યો. ૧૨
- હશે પાસે પૈસો ધણા મીત્ર થાશે,
ખરા દુઃખ પ્રસંગે વેરામ જશે;
કરે ન મદદ તે રહે નક્કી ન્યારો,
નીવારી સુધારો કુધારો વધાર્યો. ૧૩
- સુણી નીજ સ્તુતી ન કુસામ જશે,
સાધી નીજસ્વાર્થને કરશે તમાસો;
કરે સ્વાર્થ માટે તે જોડો લવારો,
નીવારી સુધારો કુધારો વધાર્યો. ૧૪
- અતિ મીષ્ટ ખાવા નરી દેવ પાડો,
નહી દેવ છુટે પડે નક્કી ખાડો,

નવા પાક જોવાને રખડે બગ્ગરો;	
નીવારી સુધારો કુધારો વધાર્યો,	૧૫
નહી જોલો ભુંડ મુજોલાનું પુડે;	
ખાંધે પાપ અથાગને દેવ્યરૂડે,	
ધરોને સુબુદ્ધી કુબુદ્ધી વીસારો;	
નીવારી સુધારો કુધારો વધાર્યો.	૧૬
આવક હોય જેવી તેણું ખર્ચ તેને	
હોય ખોટાં ખર્ચ તેને કાહાડી નાંખો;	
વેહેવારે શરમ નહી રાખોજ યારો,	
નીવારી સુધારો કુધારો વધાર્યો.	૧૭
નથી ધનમાં પુરો અક્કલમાં અધુરો,	
સહુ સહુના મનમાં જાણે હું છું સુરો,	
સદા નર્મ સ્વભાવનો રાખો ધારો;	
નીવારી સુધારો કુધારો વધાર્યો,	૧૮
પુરું કામ થાયે જીજે હાથ ધાલે,	
સગાં મીત્રની સાથમાં સંખી ચાલો;	
કરો સમજી તેને જશે રાજદવારો,	
નીવારી સુધારો કુધારો વધાર્યો;	૧૯
કદી ગુપ્ત વાતો ન કયાંહી પ્રકાશો,	
મળે મીત્ર સાચા તો લેજો દીસારાં;	
લખે રતનનો જશ વધશે તમારો,	
નીવારી સુધારો કુધારો વધાર્યો.	૨૦

